

Analyse | kraka

7. oktober 2016

En Transatlantisk Handels- og Investeringsaftale – for eller imod?

Af Julie Hassing Nielsen

Siden 2013 har EU og USA forhandlet om en transatlantisk handels- og investeringsaftale (TTIP). Aftalen er af historisk betydning grundet dens geografiske og indholdsmæssig omfang, men forhandlingerne har også mødt store knaster på vejen. Alligevel har vi ikke hørt meget om aftalen i Danmark, hvor både politikere og medier stort set har været tavse, men i andre EU lande og i USA går debatten højt. Dette notat kigger på, hvilke udfordringer TTIP står overfor før aftalen kan realiseres, og hvad EU's befolkninger mener om TTIP, herunder hvilke faktorer, som har betydning for holdningsdannelsen til TTIP.

- Både i Danmark, Tyskland og i et gennemsnit af alle EU's 28 medlemslande er den politiske højrefløj langt mere positiv over for TTIP end venstrefløj.
- Skønt der ikke har været nogen overvældende debat om TTIP i Danmark, i modsætning til andre europæiske lande, synes politisk interesse og viden om EU ikke at have betydning for holdningen til TTIP. Dog har folk, som hyppigt følger med i medierne, en mindre tilbøjelighed til at være positive overfor TTIP.
- I Danmark er holdningen til TTIP stærkt korreleret med holdningen til immigration. Folk, som er positive over for TTIP, er også positive overfor immigration *indenfor* EU.
- I Danmark er folk, som er negative overfor immigration fra tredje lande uden for EU, også negative over for TTIP. Det er ikke en sammenhæng vi observerer i EU's 27 andre medlemslande.

Anbefaling

- TTIP kan være af væsentlig betydning både for Danmark og for EU i forhold til fx arbejdsmarked og økonomisk vækst. Den mangelfulde debat i Danmark om aftalen er derfor kritisk – særligt nu, hvor den møder udfordringer og er i de sidste faser af forhandlingerne.

Kontakt

Europapolitisk chefanalytiker, Ph.d.

Julie Hassing Nielsen

Tlf. 31479976

E-Mail: jhn@kraka.org

1. En Transatlantisk Handels- og Investeringsaftale – et historisk skridt

Den største handelsaftale nogensinde

TTIP - Den Transatlantiske Handels- og Investeringsaftale, der pt. forhandles mellem EU og USA, er den største af sin slags, som nogensinde er forhandlet globalt. TTIP skal bane vejen for et transatlantisk marked med fjernelse af told og handelsrestriktioner, som giver begge parter bedre adgang til hinandens markeder. Herunder arbejdes for øget lovmæssig kompatibilitet mellem USA og EU samt en fælles fastansættelse af internationale standarder. Aftalen forventes at give øget jobskabelse i både USA og EU, og der er estimeret store økonomiske fordele ved en indgåelse af aftalen på begge kontinenter.

Baggrunden for TTIP

EU og USA står for næsten 50 pct. af verdens BNP og ca. 30 pct. af verdenshandlen. TTIP vil derfor skabe verdens største frihandelszone, hvis den realiseres. Efter i en årrække at have diskuteret muligheden, blev forhandlingerne påbegyndt i 2013. Europa Kommissionen har forhandlingsmandat på vegne af EU's 28 medlemslande, og præsident Barack Obama gav i 2013 grønt lys fra amerikansk side.¹

TTIP's tre temaer: Frihandel, regulering og globale regler

TTIP indeholder tre hovedelementer, som åbner for øget samhandel og investeringer mellem EU og USA. De tre hovedelementer er:

- Markedsadgang for henholdsvis europæiske og amerikanske firmaer,
- Samarbejde mod fælles regulering og standarder,
- Udviklingen af et regelsæt på sigt om blandt andet bæredygtig udvikling og konkurrencepolitik herunder intellektuelle ejendomsrettigheder og statsstøtte.

Formålet er ikke at skabe et indre transatlantisk marked, som man jo har set indenfor EU med de såkaldte fire friheder: Arbejdskraftens-, varer-, tjenesteydelser- og kapitalens frie bevægelighed. Formålet med TTIP er at fjerne handelshindringer og lette investeringsmuligheder på tværs af Atlanten.

Begrænse omkostninger ved samhandel

TTIP skal primært sikre en begrænsning i omkostninger ved samhandel mellem USA og EU. Det betyder, at man arbejder for at nedbryde toldbarriere og omkostninger ved at eksportere og importere varer mellem EU og USA, herunder også at nedbringe lange administrative tjek, som påfører yderligere omkostninger ved samhandelen mellem kontinenterne.

Styrket samarbejde om regulering

TTIP skal også styrke samarbejdet med regulering mellem USA og EU. Således skal en fælles regulering, inklusiv fælles reguleringsstandarder på begge sider af Atlanten, gøre det lettere at omsætte varer på de to markeder. Herudover vil fælles regulering nedsætte handelsomkostninger, hvilket kan forbedre produktiviteten via international arbejdsdeling. Den fælles regulering og de harmoniserede standarder giver begge parter en fordel i den globale handel.²

Bæredygtig samhandel

TTIP skal også sikre bæredygtig samhandel på flere områder. Det omhandler bæredygtighed, når det gælder miljø- og klimabeskyttelse. Herudover er der fokus på regelsæt om arbejdsrettigheder, herunder forbud mod børnearbejde etc., som det er kendt i fx dansk politik.³

Ovenstående er de politiske målsætninger med TTIP og altså idealerne og motivationen for at etablere en aftale. Realpolitisk har aftalen dog mødt stor modstand både i befolkningerne og hos politikerne.

¹ Kilde: <http://www.ft.dk/samling/20131/almindel/euu/eu-note/10/1334680/index.htm> (konsulteret d. 6 september 2016)

² Kilde: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/> (Konsulteret d. 20 september 2016)

³ <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/about-ttip/> (konsulteret d. 20 september 2016)

2. Argumenter for og imod TTIP – og udestående knaster

Fraværende dansk debat – men stærkt politiseret i EU

TTIP-debatten i Danmark har både på det politiske plan og i befolkningen været mangelfuld. Men den omfattende aftale og forhandlingerne har været stærkt politiseret i andre dele af EU herunder særligt i Tyskland og Frankrig. Argumenterne for og imod TTIP har omfattet en række stridsspørgsmål både af helt konkret karakter i forholdet mellem EU og USA, men også af en mere ideologisk betydning: Hvad vil TTIP gøre ved det fremtidige globale handelsmønster? I nedenstående er skitseret nogle af de stridsspørgsmål som er centrale i debatten. Væsentligt er det at fremhæve, at vi ikke forholder os til argumenternes validitet. Her analyserer vi alene holdningsdannelsen, ikke synspunkternes faglige validitet.

Fattige lande betaler prisen

En kritik nogle har anført om TTIP har været aftalens position i verdenshandlen. Helt overordnet set er det blevet anført, at TTIP vil betyde, at stormagterne EU og USA vil forøge deres samhandel på bekostning af tredje verdenslande.⁴ Med andre ord vil etableringen af en frihandelszone mellem de to kontinenter være medvirkende til at holde udviklingslande udenfor den globale samhandel og dermed bibeholde dem i fattigdom.

Produktbeskyttelse

En mere substantiel knast i TTIP forhandlingerne gælder landbrugsprodukter og produktbeskyttelse. Der er fortsat diskussion om, hvorvidt geografisk betingede produktnavne (eksempelvis Champagne og parmaost) skal indgå under varebetegnelsesbeskyttelse på det amerikanske marked, som varer med en specifik geografisk oprindelse. Et særligt stridspunkt er her geografiske vinbetegnelser, som Frankrig mener ubetinget skal indskrives i aftalen.⁵

Lovgivning om banker

Lovgivningen om banker på begge kontinenter er indskærpet under og efter Finanskrisen. Men lovgivningen er meget forskellig, og det giver en udfordring i forhold til handel med finansielle ydelser. Spørgsmålet er, hvorvidt EU og USA kan finde fælles fodslag i denne sektor, hvor barriererne ikke stammer fra told og afgifter, men mere fra politiske love og reguleringer, særligt implementeret i kølvandet på Finanskrisen. Bankdriftens forskellige regler og love er ikke kun forskellige i udformning, men også i graden af regulering.⁶

Sænkning af forbrugerstandarder

Et andet springende punkt i TTIP-forhandlingerne særligt fra europæiske hold er sænkning af forbrugerstandarder, når det blandt andet gælder kemikalier i kosmetik og fødevarer. Eksempelvis har USA en langt mere liberal holdning til visse kemiske stoffer som er forbudte i EU.⁷ Her henvises til, at EU har et større fokus på de miljø- og helbredsmæssige konsekvenser, der kan være ved visse produkter end USA, som har større fokus på frihandel indenfor alle forretningsområder.⁸

Overvågning et sensitivt område

Et område som har været under særlig bevågenhed i Tyskland er overvågning.⁹ Dette spørgsmål har foranlediget tyske massedemonstrationer med over 200.000 deltagere mod TTIP. Det skyldes blandt andet anti-amerikanisme, som opstod i kølvandet på whistlebloweren Edward Snowdens afsløringer i 2013, som viste et omfattende amerikansk overvågningsprogram blandt andet af den tyske Kansler Angela Merkel.¹⁰ Overvågningstruslen har siden været nævnt flere gang i relation til TTIP-forhandlingerne. USA huser internetgi-

⁴ <http://www.ft.dk/samling/20131/almindel/euu/eu-note/10/1334680/index.htm> (se reference fodnote 9 – konsulteret d. 9 september 2016) http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/zeitschriftenschau/2014zs01engl_scm.pdf (konsulteret d. 20 september 2016).

⁵ <http://www.ft.dk/samling/20151/almindel/euu/eu-note/54/1648854.pdf> (konsulteret d. 9 september 2016)

⁶ <http://www.ft.dk/samling/20151/almindel/euu/eu-note/54/1648854.pdf> (konsulteret d. 9 september 2016)

⁷ <https://taenk.dk/test-og-forbrugerliv/mad-og-indkoeb/ttip-frihandel-og-foedevarer/ttip-forstaa-frihandelsaftalen> (konsulteret d. 9 september 2016)

⁸ <https://taenk.dk/test-og-forbrugerliv/mad-og-indkoeb/ttip-frihandel-og-foedevarer/ttip-forstaa-frihandelsaftalen> (konsulteret d. 20 september 2016)

⁹ <http://www.ft.com/cms/s/0/7c8100e8-0b99-11e6-9456-444ab5211a2f.html> (konsulteret d. 9 september 2016)

¹⁰ <http://www.ft.com/cms/s/0/7c8100e8-0b99-11e6-9456-444ab5211a2f.html#axzz4JIKxPdi2> (konsulteret d. 9 september 2016)

ganter som Google og Facebook, og nogle frygter, at en liberalisering af handelsreguleringsbarrierer mellem USA og EU også vil betyde en øget mulighed for ulovlig overvågning.¹¹

Tvistbilæggesystem (ISDS) skaber splid

En af de helt store knaster i samarbejdet drejer sig om det såkaldte "investor-stat-tvistbilæggesystem" (ISDS). USA er bekymret over, hvorvidt amerikanske virksomheder bliver retfærdigt behandlet, når de eksempelvis byder på offentlige udbud i Europa. ISDS skal håndtere konflikter mellem private investorer og stater. I Europa har særligt civilsamfundet været modstander af ISDS, da man frygter, at medlemslandene mister retten til at regulere til fordel for eksempelvis sundhed og miljø, fordi de risikerer sagsanlæg fra private amerikanske virksomheder og investorer.¹² Dette er en kritik, som deles af dele af den danske venstrefløj herunder Enhedslisten.¹³

3. Status på TTIP – politisk opbakning viger delvist

TTIP i stormvejr

TTIP-forhandlingerne har været inde i et stormvejr de seneste måneder. Både Frankrig og Tyskland har på den europæiske side sået tvivl om forhandlingernes fremtid. Men også i USA har kritiske røster lydt. Det kan have betydning for forhandlingernes fremdrift, og om forhandlingerne overhovedet kan lukkes med en konsolideret aftale indenfor nærmeste fremtid.

Tyskland bakker op om TTIP

Trods Tysklands gennemgående positive linje over for TTIP¹⁴, har EU's største økonomi efterfølgende sendt blandede signaler. Senest udtalte Tysklands Vizekansler Sigmar Gabriel i slutningen af august 2016, at forhandlingerne de facto har fejlet.¹⁵ Efterfølgende gættede Tysklands Forbundsminister Angela Merkel dog sin opbakning til fuldførelse af forhandlingerne. Merkel ønsker at vente med at afgive en vurdering af aftalen, før der foreligger en færdigforhandlet aftale. Hun fremhæver det positive jobskabende potentiale i TTIP.¹⁶

Frankrig ønsker forhandlinger stoppet

Frankrig har hele tiden være langt mere tøvende med opbakningen til TTIP end Tyskland. I slutningen af august 2016 meddelte den franske handelsminister Matthias Fekl, at Frankrig ønskede TTIP forhandlingerne stoppet.¹⁷ Frankrig mener, at der er et ubalanceret forhold mellem EU og USA, og at USA kun giver meget få indrømmelser. I fransk optik har dette været et generelt problem siden forhandlingerne blev påbegyndt.

Amerikanske præsidentkandidater lunkne

På den anden side af Atlanten har TTIP også mødt kritik. Hvor den nuværende præsident Barack Obama er positiv overfor en aftale, er både den demokratiske præsidentkandidat Hillary Clinton og den republikanske præsidentkandidat Donald Trump mere tilbageholdende og udtrykker sig begge kritiske om global frihandel. De frygter særlig, at amerikanske industri-job bliver truet.¹⁸

EU og USA fortsætter forhandlingerne

Chefforhandleren på EU's side – Ignacio García Bercero – har senest anført, at forlydender om de kulsejlede TTIP forhandlinger er overdrevet.¹⁹ Og på den amerikanske side har talspersonen for den franske handelsrepræsentant – Michael Froman – ligeledes anført, at

¹¹ <https://www.ft.com/content/7c8100e8-0b99-11e6-9456-444ab5211a2f> (konsulteret d. 20 september 2016)

¹² <http://www.ft.dk/samling/20151/almdele/eu/eu-note/54/1648854.pdf> (konsulteret d. 9 september 2016)

¹³ Korrespondance med Enhedslisten d. 8 september 2016. Se også tidligere Statsminister Poul Nyrup Rasmussens (Socialdemokraterne) kronik: <http://www.b.dk/kronikker/poul-nyrup-handelsaftale-truer-vores-retssystem>

¹⁴ <http://www.bmw.de/EN/Topics/Foreign-trade/TTIP/what-is-ttip.html> (konsulteret d. 21 september 2016)

¹⁵ <https://euobserver.com/economic/134783> (bragt d. 29 august 2016)

¹⁶ <https://euobserver.com/tickers/134988> (bragt d. 9 september 2016)

¹⁷ <https://euobserver.com/economic/134801> (bragt d. 30 august 2016)

¹⁸ <https://www.euractiv.com/section/trade-society/opinion/ttip-the-end-of-the-beginning-or-the-beginning-of-the-end/> (bragt d. 11 marts 2016) og <http://iklnewsroom.com/index.php/2016/05/26/candidates-on-ttip/>

¹⁹ <https://euobserver.com/economic/134801> (bragt d. 30 august 2016)

Brexit og valg på begge sider af Atlanten begrænser

forhandlingerne er i "steady progress".²⁰ I juli 2016 afsluttedes den 14. TTIP forhandlingsrunde.

Både USA og EU havde ønsket en afslutning af TTIP forhandlingerne i 2016. Men der eksisterer flere udestående knaster, der berøres i næste sektion. Herudover betød Storbritanniens nej til fortsat EU medlemskab også endnu en knast på vejen til afslutning af en aftale i 2016. Storbritannien var EU's anden største økonomi efter Tyskland.

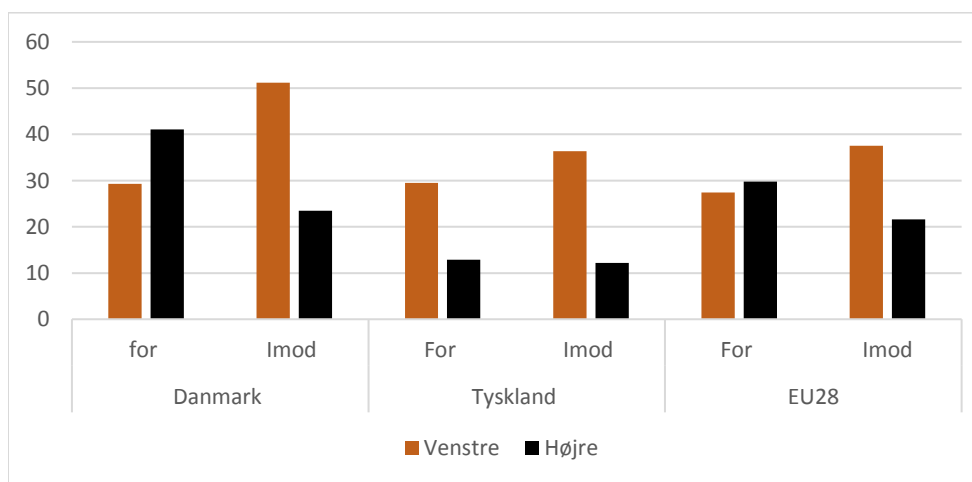
Diskussionen om TTIP i de to store lande, som traditionelt betegnes som EU's kernelande, har været livlig og passioneret. Spørgsmålet er, om det primært er på den politiske højre- eller venstrefløj vi finder oppositionen mod TTIP i Tyskland, Frankrig og i EU mere generelt? Eller hvorvidt danskernes holdning til TTIP er markant anderledes grundet den manglende offentlige debat om handelsaftalen?

4. Oppositionen mod TTIP i EU's befolkninger

Venstrefløjen mest negativ

Men én ting er de etablerede partiers og politikeres holdning til aftalen. Hvad siger befolkningerne i EU til TTIP? Både den ideologiske venstre- og højrefløj er aktive i debatten om TTIP i det meste af Europa. Langt større andel af dem, som placerer sig på den politiske venstrefløj er modstandere af TTIP aftalen, end dem som placerer sig på den politiske højrefløj, jf. Figur 1.

Figur 1 Holdning til TTIP på den politiske venstre- og højrefløj: Danmark, Tyskland og EU28 (pct. for en handelsaftale)

Anm.: Midter-kategorier for venstre-højre ideologiske placering er frakodet.
Kilde: Eurobarometer 84.3 (2015)

Men det er ikke kun vælgernes ideologiske ståsted, der har betydning for holdningen til TTIP. En lang række faktorer kan have betydning. I nedenstående testes nogle af de mest oplagte forklaringer.

²⁰ <https://www.theguardian.com/business/2016/aug/30/france-demands-end-to-ttip-trade-talks-matthias-fekl> (bragt d. 30 august 2016)

Holdning til EU's eksistensberettigelse

For det første er TTIP en stor og betydningsfuld aftale, så man kan forvente, at holdningen til TTIP ikke kun kan forklares ud fra vælgeres orientering mod henholdsvis den politiske højre-venstre skala. Det gælder særligt i de lande, hvor der har været stor debat om TTIP. Men vi vil også undersøge, om det gælder i Danmark. Det har også betydning, hvilken forståelse man har af EU's eksistensberettigelse. Ønsker man EU primært arbejder for fred eller demokrati? Eller ønsker man, at EU primært fokuserer på fordelene ved samhandel? Noget af den oppositionen, som vi har identificeret mod TTIP kan være forklaret ved de forskellige syn nogle har på EU-samarbejdets eksistensberettigelse. Nogle mener, at EU er et fredsprojekt, andre at det sikrer økonomisk velstand igennem samhandel, andre anfører, det er et demokratiprojekt, og andre igen mener det handler om social beskyttelse. Endelig mener nogle, at medlemskab af EU er en måde at få en stærkere stemme globalt.

EU som demokratisk projekt har betydning for TTIP holdning

Forståelsen af EU som et demokratiprojekt korrelerer stærkt med opbakningen omkring TTIP i Danmark, endnu mere i Tyskland og i alle EU's 28 medlemslande tilsammen, jf. Tabel 1,. De andre testede forklaringer på EU's eksistensberettigelse har ikke en signifikant betydning i Danmark. Alle medtagede forklaringer giver en signifikant forklaring, hvis man kigger på EU's 28 medlemslande.

Immigration som forklaring

Immigration er et meget politiseret emne. Derfor kan man forestille sig, holdninger til immigration er sammenhængende med holdninger til TTIP, som alt andet lige kunne tænkes at give grobund til større arbejdstager-vandringer mellem kontinenterne. Det gælder både immigration *imellem* EU's medlemslande, men også den, som foregår fra tredje verdenslande mod EU.

Holdningen til immigration har betydning for TTIP

En positiv tilslutning til TTIP korrelerer i Danmark positivt med en positiv holdning til inter-europæisk immigration, jf. Tabel 1. Tilsvarende tendens ses, når vi kigger på alle EU's 28 medlemslande. Derimod er der en negativ sammenhæng mellem opbakning til TTIP og immigration udenfor EU i Danmark. Dvs. de danskere, som er negative overfor indvandring fra ikke-EU lande, er mere tilbøjelige til at være imod TTIP. Denne sammenhæng er unik for Danmark. En anden tendens findes i Tyskland, gennemsnittet af EU28 og Eurozonen, hvor en positiv holdning til immigration fra tredje ikke-europæiske lande også betyder en positive holdning til TTIP.

Betydningen af interesse, EU viden og medie bevågenhed

Spørgsmålet er, hvorvidt den manglende danske debat og mediedækning af TTIP har betydning for danskernes holdning til TTIP? Har mere informerede og politisk interesserede vælgere en større tilbøjelighed til at være enten for eller imod TTIP?

Politisk interesse og viden kun ringe indflydelse

Politisk interesse, herunder hyppighed af mediefrekventering og EU viden, har kun ringe betydning for holdningen til TTIP, som det ses i Tabel 1. Kun hyppigheden af medieforbrug synes at have en mindre effekt i Danmark og EU 28 medlemslande. Det betyder, at vælgere, som følger mere hyppigt med i medierne, også har en tendens til at være mere positive overfor TTIP. I Tyskland har politisk interesse en negativ indflydelse på holdningen til TTIP: Desto mere politisk interesseret man er, desto mindre bakker man op om TTIP – dette ses også i Figur 1, hvor Tyskland er meget fragmenteret i spørgsmålet om TTIP på den politiske venstre-højre fløj.

Yngre mænd mest positive

Endelig er det i Danmark primært yngre mænd, som er mere tilbøjelige til at bakke op om TTIP. Det er ikke en tendens, som findes i henholdsvis Tyskland, Frankrig eller EU's 28 medlemslande generelt. Tendensen stemmer imidlertid meget godt overens med den generelle opbakning til EU medlemskab i Danmark, som møder størst opbakning blandt mænd. Analysen i Tabel 1 model 3 blev også udført på en række ladedummyvariable som kontrolvariable for at sikre robustheden af analysen. Denne analyse ændrede ikke ved de

resultater på placeringen på venstre-højre fløjens betydning for holdning til TTIP, som man ser i model 3.

Tabel 1 Hvad har betydning for holdning til TTIP?: Danmark, Tyskland, Frankrig, EU28 og Eurozonen

	(1) Danmark	(2) Tyskland	(3) EU28
Ideologisk placering (0=venstre)	0,176*** (0,0405)	0,0796* (0,0427)	0,108*** (0,00725)
<i>EU's betydning:</i>			
- Et fredsprojekt	0,292 (0,189)	-0,169 (0,142)	-0,0125 (0,0369)
- Økonomisk velstand	-0,130 (0,238)	0,234 (0,179)	0,182*** (0,0457)
- Et demokratiprojekt	0,400** (0,206)	0,466*** (0,150)	0,258*** (0,0413)
- Social beskyttelse	0,394 (0,285)	-0,001 (0,242)	0,244*** (0,0524)
<i>Holdning til immigration:</i>			
- Immigration indenfor EU	0,458*** (0,146)	0,0161 (0,105)	0,198*** (0,0216)
- Immigration udenfor EU	-0,393*** (0,136)	0,296*** (0,0983)	0,0478** (0,0203)
Køn (0=mand)	-0,380** (0,182)	0,0217 (0,134)	0,0369 (0,0317)
Alder*	-0,0150*** (0,00540)	-0,00160 (0,00381)	-0,00112 (0,000974)
Politisk interesse	-0,129 (0,112)	-0,296*** (0,0930)	-0,144*** (0,0186)
Medie interesse (indeks)	0,288* (0,159)	0,135 (0,114)	0,0993*** (0,0218)
EU viden (3 korrekte svar på vidensspm.)	-0,00217 (0,184)	0,173 (0,136)	0,0627* (0,0323)
Constant	-0,734 (0,734)	-1,680*** (0,588)	-0,697*** (0,114)
Observations	738	1.140	18.279

Anm.: *alder er centreret om gennemsnittet. EU's betydning er en række kategoriske dummy variable, hvor 0=mener ikke at formålet med EU's betydning er den pågældende kategori, og 1=mener at EU's betydning er den pågældende kategori.
Kilde: Eurobarometer 84.3 (2015)

5. Appendix

Boks 1 Spørgsmål og svarmuligheder bare variable baseret på spørgeskema

Koncept	Spørgsmål	Svarkategorier
Holdningen til TTIP	"Hvad er din mening om følgende udsagn? Fortæl mig venligst for hvert udsagn, om du er for eller imod: En frihandels- og investeringsaftale mellem EU og USA?". ²¹	Dummy variabel. (0=imod-1=for)
Placering på venstre-højrefløj	"Når folk taler om politik, bliver udtrykkene "venstre" og "højre" brugt. Hvor vil du placere dine synspunkter på denne skala?". ²²	Interval skaleret. (1=venstre – 10=højre)
EU's betydning	"Hvad betyder EU for dig personligt?". ²³	Følgende kategorier er benyttet: (1) Fred; (2) økonomisk velstand; (3) et demokrati-projekt ; (4) social beskyttelse. ²⁴
Medieinteresse	"Kan du beskrive, i hvilket omfang du: (1) ser tv på et tv (2) ser tv over internettet (3) hører radio (4) læser dagspressen (5) bruger internettet (6) bruger sociale medier på nettet (6 svarkategorier)?" ²⁵	Ordinal skaleret. Genereret et indeks på baggrund af de 6 svarkategorier (0= aldrig – 6= hver dag eller næsten hver dag).
Viden om EU og europæiske forhold	"Kan du for hvert af følgende udsagn om EU fortælle mig, om du mener, det passer eller ikke passer (1) EU består i øjeblikket af 28 medlemslande (2) Medlemmerne af Europa-Parlamentet vælges direkte af borgerne i de enkelte medlemslande (3) Schweiz er en af EU's medlemslande". ²⁶	Dummy variabel. Inkluderet i analysen som interval, idet de tre spørgsmål er sammenkodet til et indeks (0=ingen korrekte svar og 3=3 korrekte svar)
Politisk interesse	"I hvor høj grad interesserer du dig for politik?"	Interval variabel. 4-trins skala (1=ingen interesse og 4= stærk politisk interesse).
Holdning til immigration	"Du bedes angive, om de følgende udsagn signalerer noget positivt eller negativt for dig: Indvandring fra andre EU-lande og indvandring fra lande uden for EU?". ²⁷	Interval skaleret. (1= meget negativ – 4= meget positiv).

²¹ Spørgsmål A15 i Eurobarometer 84.3 (2015)

²² Spørgsmål D10 i Eurobarometer 84.3. (2015)

²³ Spørgsmål A11 i Eurobarometer 84.3 (2015)

²⁴ Spørgsmål A11 i Eurobarometer 84.3. (2015). I alt 14 fastlagte kategorier i spørgsmålet. Her medtaget de meste relevante for TTIP-forhandlingerne.

²⁵ Spørgsmål fremgår af datasæt Eurobarometer 84.3 (2015)

²⁶ Spørgsmål A14 i Eurobarometer 84.3. (2015)

²⁷ Spørgsmål B4 i Eurobarometer 84.3. (2015)